UUTISET

Esityksen perusteluja on vaikea ymmärtää. Vain kymmenen vuotta sitten valmistuneet laitokset laitetaan nyt päästöttömyysverolle. **JOHTAJA JUKKA LESKELÄ, ENERGIATEOLLISUUS RY**

Vesivoimalat maksavat pääosan windfall-verosta

Vesivoimalat maksavat ensi vuoden alkuun kaavailtua windfall-veroa noin 40 miljoonaa euroa ja ydinvoimalat noin 10 miljoonaa euroa. Myös ennen vuotta 2004 rakennetut tuulivoimalat tulevat veron piiriin.

MARKKU VUORIKARI

Vesivoimalaitoksilta kerättäisiin yhteensä noin 40 miljoonaa euroa, ja niiden laitoskohtainen vero vaihtelisi muutamista tuhansista euroista 2-3 miljoonaan euroon vuodessa.

Pääministeri **Jyrki Kataisen** (kok.) hallitus kirjasi hallitusohjelmaansa, että päästökaupasta hyötyvää energiantuotantoa ryhdytään verottamaan niin sanotulla windfall-verolla. Alun perin verolla arvioitiin kerättävän vuosittain 170 miljoonaa euroa. Hallitus päätti kevään kehysneuvotteluissa alentaa tuottotavoitteen 50 miljoonaan euroon.

Windfall-veroa ryhdyttiin vaatimaan, kun päästökauppa alkoi Euroopan unionissa.

Päästökauppajärjestelmä nosti sähkön hintaa. Sähkön hinnan noususta hyötyivät erityisesti päästöttömillä vesi-, ydin- ja tuulivoimalla sähköä tuottavat voimalaitokset, koska päästökauppa ei nostanut niiden tuotantokustannuksia.

Windfall-verolla halutaan nyt verottaa tuotannolle kertynyttä ansiotonta arvonnousua, jota vesi-, ydin- ja tuulivoimaloiden omistajat ovat saaneet päästökaupan seurauksena.

Fortum ja metsäyhtiöt suurimmat

Valtiovarainministeriön valmistelemassa lakiluonnoksessa windfall-vero on ristitty voimalaitosveroksi. Luonnos on parhaillaan lausuntokierroksella.

Voimalaitosveroa perittäisiin kiinteistöveron tavoin noin 130 vesivoimalalta, neljältä ydinvoimalalta ja viideltä–kuudelta tuulivoimalalta, jotka kaikki on rakennettu ennen vuotta 2004.

Aikarajaus perustuu EU:n päästökauppadirektiivin käsittelyyn, joka alkoi 2003.

Lain perustelujen mukaan vuoden 2003 jälkeen syntyneet laitokset eivät saa ansiottomia voittoja, koska kyseisten investointien voidaan katsoa syntyneen päästökauppajärjestelmän ohjauksen aikana.

Fortumin Loviisan kahdelta ja Teollisuuden Voiman Eurajoen kahdelta ydinvoimalalta perittäisiin voimalaitosveroa yhteensä 8–12 miljoonaa euroa vuosittain.

Vesivoimalaitoksilta kerättäisiin yhteensä noin 40 miljoonaa euroa, ja niiden laitoskohtainen vero vaihtelisi muutamista tuhansista euroista 2–3 miljoonaan euroon vuodessa.

Ydinvoimalla tuotetulle sähkölle vero olisi 0,4 euroa megawattituntia kohti, vesivoimalla tuotetulle sähkölle kahdeksankertainen eli noin 3 euroa megawattitunnilta.

Suuri ero johtuu siitä, että vesivoimakiinteistöjen jälleenhankinta-arvo tuotettua sähköä kohti on suurempi kuin ydinvoimaloilla. EU kieltää verottamasta sähkön tuotantoa, ja siksi vero on kohdistettu kiinteistöihin ja rakennelmiin.

Ennen vuotta 2004 valmistuneilla tuulivoimaloilla ei verokertymän kannalta ole juuri merkitystä. Tuulivoimalaa kohti vero olisi noin 200–700 euroa.

Puolet verosta maksaa Fortum ja kolmanneksen metsäteollisuus. Kuntien energiayhtiöiden osuus on kuudennes.

Riski laajeta bioenergiaan

Energiateollisuus pitää voimalaitosveroa täysin ilmasto- ja energiapolitiikan vastaisena, koska se kohdistuu päästöttömiin voimalaitoksiin.

Energiateollisuus ry:n johtajan **Jukka Leskelän** mukaan vero lähettää erikoisen viestin kaikille Suomeen teollisia tai energiainvestointeja suunnitteleville yhtiöille.

”Esityksen perusteluja on vaikea ymmärtää. Vain kymmenen vuotta sitten valmistuneet laitokset laitetaan nyt päästöttömyysverolle”, Leskelä ihmettelee.

Kaiken huippuna Leskelä pitää sitä, että veron piirissä ovat myös pienet tuuli- ja vesivoimalat, joita pari vuotta sitten tuettiin.

Huolestuttavana energiateollisuudessa nähdään mahdollisuus, että komissio vaatii ulottamaan veron myös bioenergiaan.

”Riskinä on, että sitä vaaditaan laajennettavaksi bioenergiaan ja yhteistuotantoon, kun komissio on edellyttänyt, että kaikkia päästöttömiä tuotantomuotoja kohdellaan verotuksessa samalla tavalla”, Leskelä sanoo. **JUHA KAIHLANEN**

Fennovoiman voimalaan ranskalaista tekniikkaa

Fennovoiman havittelemaan venäläiseen AES-2006 ydinvoimalaitokseen tulisi ranskalaisen Alstomin valmistama turbiini ja englantilaisen Rolls-Roycen turvallisuusautomatiikkaa, joka sekin on alun perin ranskalaisten kehittämää.

Pohjois-Pohjanmaan Pyhäjoelle ydinvoimalaa suunnitteleva Fennovoima kertoi keskiviikkona, että se on allekirjoittanut venäläisen Rosatomin tytäryhtiön Rusatom Overseasin kanssa kehityssopimuksen. Se tähtää sopimukseen ydinvoimalan toimittamisesta.

Rosatom on samalla ostamassa Fennovoimasta kolmanneksen osuuden, minkä aiemmin omisti saksalainen energiajätti Eon.

Rosatomin tarjoama keskisuuri 1 200 megawatin AES-2006 on painevesireaktori. Samanlaisia on rakenteilla Suomen lähelle Leningradin alueelle Sosnovyi Boriin kaksi ja Kaliningradiin kaksi. Kauemmaksi Etelä-Venäjälle Novovoretshiin rakennetaan myös kahta voimalaa.

Fennovoiman eduskunnalta 2010 saamaan myönteiseen periaatepäätökseen ei sisältynyt Rosatomin voimalaa, vaan kaksi reaktorimallia ranskalaiselta Arevalta ja yksi japanilaiselta Toshibalta.

Rusatom Overseasin johtaja **Jukka Laaksonen** sanoo, että Fennovoimalle tarjolla olevaan malliin tulee ensimmäisen kerran mukaan Rolls-Roycen turvallisuusautomatiikka. Rakenteilla olevissa AES-2006 voimaloissa turvallisuustekniikka on saksalaiselta Siemensiltä.

Fennovoiman voimalaan tulisi Alstomin turbiini, jollainen tulee myös Kaliningradiin. Aiemmin venäläiset ovat käyttäneet omia turbiinejaan.

Loviisan voimaloista kehitetty

Fortumin kahdessa ydinvoimalassa Loviisassa on neuvostoliittolainen VVER 440-painevesireaktori, josta AES-2006 on kehitetty.

Venäläiset tarjosivat AES-2006:n edeltäjämallia Suomeen, kun eduskunta hylkäsi 1993 silloisen Perusvoimayhtiön ydinvoimahakemuksen.

Ranskalais–saksalaiselle Areva- Siemensille venäläiset hävisivät kilpailun, kun Olkiluodon kolmannen ydinvoimalan toimittaja valittiin.

AES-2006 oli Fortumin yksi vaihtoehto Loviisaan vuonna 2010. Tuolloin pääministeri **Matti Vanhasen** (kesk.) hallitus torjui Fortumin hakemuksen.

Tshernobylin onnettomuus synkistää venäläisten ydinvoimahistoriaa.

Fennovoiman ydintekniikkajohtaja **Juhani Hyvärinen** sanoo, että Tshernobylin reaktori oli ratkaisevasti erilainen kuin Loviisan VVER tai nyt tarjottu AES-2006.

Tshernobylissä oli grafiittihidasteinen reaktori, jonka grafiitti eli hiili syttyi palamaan tuhoisin seurauksin. Loviisan reaktoreissa ja AES-2006:ssa grafiitin korvaa vesi.

Rakenteilla olevaan Olkiluodon kolmanteen voimalaan verrattuna Rosatomin turvajärjestelmää voidaan pitää jopa parempana, koska AES-2006:ssa jäähdytysvesi kiertää painovoiman avulla, vaikka voimalan sähkön saanti ulkopuolelta katkeaisi onnettomuudessa.

Stukille tuttu voimalatyyppi

Säteilyturvakeskus (Stuk) arvioi AES-reaktorin neljä vuotta sitten Fortumin ydinvoimahakemuksen yhteydessä. Stukin ydinvoimalaitosten valvontaosaston johtajan **Petteri Tiippanan** mukaan Stukin on arvioitava laitos uudelleen, jos Fennovoima valitsee AES-2006:n.

Neljä vuotta sitten Stuk vaati useita lisäyksiä venäläisvoimalaan samoin kuin myös kaikkien muiden valmistajien tarjokkaisiin, jotka sisältyivät Fennovoiman, Teollisuuden Voiman ja Fortumin hakemuksiin.

Stukin mukaan alustava arvio vie aikaa puolisen vuotta. Perusteellinen turvallisuusarvio on edessä parin vuoden päästä, jos hanke etenee rakentamislupavaiheeseen.

JUHA KAIHLANEN

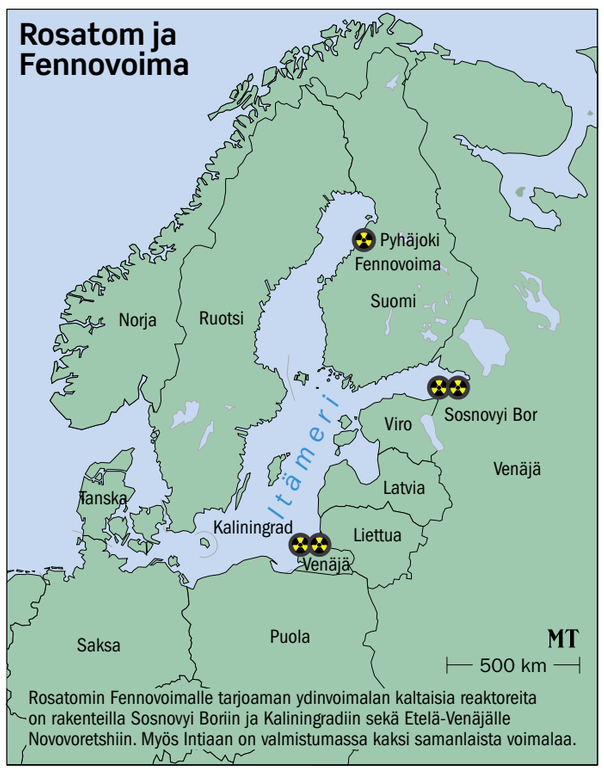

Rosatomin Fennovoimalle tarjoaman ydinvoimalan kaltaisia reaktoreita on rakenteilla Sosnovyi Boriin ja Kaliningradiin sekä Etelä-Venäjälle Novovoretshiin. Myös Intiaan on valmistumassa kaksi samanlaista voimalaa.

Espanjan maatalouden tuplakriisi

SANNI SAARINEN

Espanjan kesät ovat pohjoista lukuunottamatta kuivia ja pitkiä. Tuotanto vaatii liki tauotonta kastelua, mikä tuo valtavat kustannukset.

FUENLABRADA, ESPANJA

Maanviljelijä **Ángel González** piirtää käsillään kaaria ilmaan. Koko lähiseutu oli maatalouden käytössä edelliseen sukupolveen asti. Nyt reilusta sadasta tilasta on jäljellä parikymmentä. Niillä taistellaan toimeentulosta.

Paikka on Fuenlabradan kaupunki Madridin maakunnassa. González suvun neljän hehtaarin tilalla kasvatetaan myyntiin lehtimangoldia sekä punaja keräkaalia. Kotitarvepalstalle on istutettu yrttejä ja hedelmiä.

”Tuotantokustannuksia on vaikea kattaa myynnillä”, tiivistää González.

Tilan päätuotetta lehtimangoldia on myyty 1990-luvulta saakka. Tuottajahinta on nykyisin suunnilleen sama kuin silloin, 30 senttiä kilolta. Tuotantokustannukset ovat kuitenkin moninkertaistuneet.

Sähköä kuluu paljon. Kuivien kesien aikana kastelulaitteet ovat päällä tauotta.

Tuottoa tavoitellaan päiviä pidentämällä, tuotantoa lisäämällä ja työvoimaa vähentämällä. Tilan kolmesta palkollisesta jäljellä on vain yksi, marokkolainen **Bouahar El Ayadi**. Tilan töistä selvitään, kun suku tulee kiireaikaan apuun.

Kiristyksistä huolimatta myyntituloista vain 15 prosenttia on voittoa, González laskee. Sekin pitäisi investoida muun muassa talvikaudeksi perustettaviin kalliisiin kasvihuoneisiin.

Monipuolinen maatalous

Maatalous muodostaa kolme prosenttia Espanjan bruttokansantuotteesta ja työllistää yli kaksi miljoonaa ihmistä. Monet ovat tilanomistajia.

Tilat ovat keskimäärin 24 hehtaaria ja koot kasvavat. Yli puolet on silti alle viiden hehtaarin tiloja ja viisi prosenttia yli sadan hehtaarin tiloja.

Maatalous on monipuolista. Pohjoisen ja etelän tai rannikon ja sisämaan kasvuolot ovat erilaiset. Tärkeimpiä tuotteita ovat oliivi, sitrushedelmät sekä maissi, riisi ja vehnä.

Espanja on Euroopan suurimpia karjankasvattajamaita. Huono tuottavuus kurittaa myös karjatiloja. Pahimmillaan myynti ei kata edes kuluja.

”Ainoa ratkaisu on luoda mekanismeja, jotka takaavat tuottajille kohtuulliset hinnat”, sanoo maataloustuottajien etujärjestö UPA:n puheenjohtaja **Lorenzo Ramos**.

Maatalousministeriön tilastojen mukaan maataloustuotteiden vienti on noussut ja myynti pysynyt ennallaan lamasta huolimatta. Tuotot karkaavat välikäsille.

González lehtimangoldinkin kilohinta on kaupassa kymmenkertainen tuottajahintaan nähden, kolme euroa.

Ankara säästökuuri

Vuoden 2009 jälkeen maatalousministeriön budjetti on supistunut 60 prosenttia. Seurauksena maaseudun kehittämis- ja rakennetukia on leikattu rajusti.

Vakuutusten valtiontuet poistettiin tänä vuonna kokonaan, joten monet jättävät ne ottamatta.

Oikukas ilmasto kasvattaa hankaluuksien listaa. Viime vuosien ankara kuivuus vaihtui tänä vuonna kevätmyrskyiksi.

”Espanjan ja Euroopan politiikka heijastaa maatalouden vähäistä arvostusta. Me kuitenkin takaamme ruokaturvan”, etujärjestön puheenjohtaja Ramoz sanoo.

Etujärjestöt uskovat EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (cap) leikkausten vievän alalta lopullisesti pohjan. Hehtaareiden mukaan jaettavat tuet asettavat tilat eriarvoiseen asemaan.

Euroopan leikatessa maatalouden tukia Kiina, Yhdysvallat ja muut kilpailijat kasvattavat niitä. Maailman väkiluvun kasvaessa myös ravinnon tarve lisääntyy.

Espanjan maataloustuottajille tuonnista riippuvainen ruokaturva on kestämätön ajatus. Sen myötä kärsii myös ruuan laatu. **SANNI SAARINEN**

Talouskriisi hidastanut maaseudun autioitumista

Espanjalaisista lähes kolmannes ja nuorista yli puolet on työtä vailla. Myös maataloudessa työttömyys kasvaa ja pientilat ajautuvat konkurssiin. Toistaiseksi tiloja on suljettu kuitenkin ennakoitua vähemmän.

”Työllistymisvaihtoehtoja ei ole. Sukutilan jatkaminen on ainoa mahdollisuus”, sanoo 35-vuotias **Juan Gonzaléz**. Hän on alalla poikkeuksellisen nuori.

Espanjan maataloustuottajista joka toinen on vähintään 55-vuotias. Alle 35-vuotiaita on vain viisi prosenttia. Ala, jolla työpäivät venyvät, lomia ei tunneta ja toimeentulo on kovilla, ei houkuttele.

Talouskriisi hidastaa maaseudun autioitumista, muttei pysäytä sitä. Viidennes väestöstä asuu maalla ja he ovat iäkkäitä.

Talouskriisin myötä maatalouteen kohdistuvat varkaudet ovat lisääntyneet. Toissa vuonna niitä rekisteröitiin yli 200 000. Määrä kasvoi vuodessa kolmanneksella.

Luvut kasvavat yhä, ja samalla rikollisuus ammattimaistuu.

”Jos joku vie meloneja nälkään, haitta ei ole iso. Nyt puhutaan organisoituneista rikollisjärjestöistä ja ongelma paisuu”, sanoo tuottajajärjestö UPA:n **Lorenzo Ramos**.

Esimerkiksi Galiciassa vietiin yhdessä yössä 59 vasikkaa ja Valenciassa 25 000 kiloa appelsiineja. Muutaman melonin tavoin niin suuria määriä ei voi myydä edelleen pimeillä markkinoilla.

Etujärjestöt vaativat tarkempaa tuotteiden alkuperän valvontaa myyntiketjuun. Myös virkavallan läsnäoloa maaseudulla on lisättävä, Ramos sanoo. **SANNI SAARINEN**

Angel Gonzalezin tilalla on enää yksi työntekijä, marokkolainen Bouahar El Ayadi.

Naiset elvyttävät maataloutta Japanissa

TOKIO

”On aika pelastaa Japanin maatilat, ja se onnistuu vain, jos nuoret ja naiset saadaan mukaan”, sanoo **Yukako Harada**, 29. Hän kuuluu pieneen naisviljelijöiden ryhmään, joka on ryhtynyt elvyttämään kuihtuvaa maaseutua.

Toisen maailmansodan jälkeen maatalous muodosti puolet Japanin kansantuotteesta, nyt enää 1,2 prosenttia. Maan ruokaomavaraisuus on pudonnut vuoden 1975 jälkeen 73 prosentista 39 prosenttiin.

Tokiossa syntynyt Harada asettui vuonna 2010 Tyttöjen tilaksi kutsutuille viljelyksille, jotka paikallinen naisryhmä oli perustanut Honshun saaren Tohokun alueella.

Nyt tila tuottaa riisiä, vesimelonia ja rypäleitä ja toimii uuden, iloisen maatalouden mallina.

Japanilaisissa virinnyt kiinnostus maatalouteen ei liity niinkään tulonhankintaan kuin pakoon stressaavasta kaupunkielämästä. Taustalla vaikuttaa kuitenkin huoli heikkenevästä ruokaturvasta, maaseudun kehitystä tutkiva professori **Masao Fukunaga** arvioi.

Vuonna 1999 kaupallista viljelyä harjoitti Japanissa 2,8 miljoonaa perhettä. Nyt perheitä on 200 000, ja nekin ovat riippuvaisia muista tulonlähteistä.

Asiantuntijoiden mielestä valtion pitäisi hyödyntää orastava kiinnostus maatalouteen ja tukea perheviljelmiä sekä eritoten alalle ryhtyviä naisia.

MT–IPS